

tega vprašanja ima brez dvoma veliko važnost kot mnenje priznane znanstvene avtoritete in kot poskus končne razjasnitve. Zato jo hočem nekoliko obširneje navesti.

Milko Kos povzema v tej knjigi (str. 7) rezultat svojih paleografskih raziskav v sledečih stavkih: „Slovenski brižinski spomeniki niso prvopisi, marveč prepisi. Predloge starejših zapisov, ki so tudi mogle biti samo prepisi še starejših predlog ali prvopisov, niso ohranjene. Prvopisi . . . morejo segati v prvo polovico 9 stoletja, vsekakor pa v meje tega stoletja. Na podlagi teh in iz teh šele so se kot prepisi ohranili brižinski spomeniki, napisani nekako ob koncu 10 stoletja“.

Na to nadaljuje prof. Ramovš: „Že po tem (rezultatu M. Kosa) si more vsak ustvariti tudi domnevo o postanku brižinskih spomenikov.“ Potem postavlja R. svojo domnevo (hipotezo): Nemški misijonar, ki ga je ta ali oni nemški škof poslal med Slovence, se je moral naučiti slovenščine. Neki tak nemški duhovnik med Slovenci je priredil slovenske tekste. Kak drug nemški duhovnik med Slovenci si je pomagal na isti način. Tako je nastalo več podobnih slovenskih obrazcev in zapiskov, a ohranili so se samo brižinski spomeniki.

Toda historični viri, posebno *Conversio Bagoariorum et Carantanorum*, pričajo, da je bilo dušno pastirstvo med karantanskimi in panonskimi Slovenci v 9 stoletju že dobro urejeno pod vodstvom posebnih karantanskih pokrajinskih škofov za Slovence. Iz tega izvajajo slovenski historiki (posebno Fr. Kos), da je bilo v 9 stoletju že nekoliko domačih duhovnikov slovenskega rodu. Prof. Ramovševa domneva o nastanku frisinških spomenikov ni dovolj skladna s tem historičnim dejstvom in z verjetno domnevo, da so v 9 stoletju že delovali nekateri slovenski duhovniki. M. Kos in mnogi slavisti pač trdijo, da je frisinške spomenike prepisal nemški duhovnik, a nikakor ne trdijo, da je nemški duhovnik sam priredil prevod in tekst brez sodelovanja slovenskih duhovnikov ali klerikov. Karantanski pokrajinski škofje tako važnega posla niso mogli povsem prepustiti slučajni vnemi in sposobnosti poedinih nemških duhovnikov. Vondrák izrično trdi, da so prvotni tekst fris. spomenikov priredili domači slovenski, v nemškem duhu vzgojeni duhovniki (*Studie*, 48). Še odločnejše je Fr. Ramovševo mnenje o domnevni literarni zvezi s starimi cerkvenoslovanskimi teksti. O tem piše: „Da bi bila kaka ožja, naravnost že literarna zveza med briž. spomeniki in starocerkvenoslovanskimi teksti, ki so jih uporabljali Metodovi učenci v slovenski Panoniji, tega se doslej še ni dalo dokazati. Jezikovnih dokazov ni prav nikakršnih; če pa ima stcsl. slovstvo v neki pridigi sv. Klimenta podobne misli in izraze, kot jih beremo v drugem briž. spomeniku, in če se v spovednem obredniku sinajskega evhologija neki obrazec delno vsebinsko sklada z našim tretjim spomenikom, to še zlepa ni zadosti niti za domnevo, da so brižinski spomeniki nastali na osnovi stcsl. pisanih tekstov v Panoniji, niti za nasprotno misel, da je sv. Kliment pri svoji pridigi uporabljal predlogo drugega briž. spomenika. Na Moravi in v Panoniji so že pred Cirilom in Metodom delovali nemški misijonarji; ker se je moralo poslanstvo in delo